

Навучанне перакладу тэхнічных тэкстаў як аспект фарміравання прафесійнай кампетэнцыі студэнтаў тэхнічных ВНУ

Сахончык А.П., Гіруцкая Л.А.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

Асаблівае месца ў сістэме вывучэння студэнтамі тэхнічных ВНУ дысцыпліны “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” займаюць пераклады навукова-тэхнічных тэкстаў (з рускай мовы на беларускую і наадварот). Уменне перакладаць неабходна любому адукаванаму чалавеку, які жыве ў двухмоўным ці шматмоўным асяроддзі, бо ўменне перакладаць складаецца з умення правільна ўспрыняць (зразумець) змест пачутага ці прачытанага на адной мове і ўмення адэкватна перадаць гэты змест на іншай мове.

Несумненна, пераклады пашыраюць лексічны запас студэнтаў, удасканалваюць веды па граматыцы, садзейнічаюць больш глыбокаму разуменню структуры роднай мовы, забяспечваюць сістэматызацыю атрыманых ведаў на функцыянальнай аснове. Акрамя гэтага, яны накіраваны на засваенне нацыянальнай тэрміналогіі. Праца над перакладам патрабуе строгай паслядоўнасці, што абумоўлена цяжкасцямі моўнага, тэкставага характару: ад працы са словамі, словазлучэннямі, фразеалагізмамі, сказамі – да тэкстаў, падабраных па пэўных лексічных, граматычных ці стылістычных прыкметах.

Задача выкладчыка – пазнаёміць студэнтаў з тыповымі і найбольш распаўсюджанымі памылкамі. Пры перакладзе навуковага тэксту асноўнай становіцца задача па магчымасці найбольш дакладна перадаць лагічную структуру арыгінала, правільна ўзнавіць выкарыстаную сістэму тэрмінаў. Некаторыя моўныя адзінкі ў арыгінале і перакладзе маюць варыянты – адпаведнікі, якія ўстанаўліваюцца паміж словамі ці выразамі, калі ў мове перакладу для перадачы таго ці іншага значэння існуе некалькі варыянтаў і патрэбна выбраць адзін з іх. Так, напрыклад, рускай лексеме *коробка* адпавядаюць у беларускай мове лексемы *каробка*, *скрынка*, *пачак*, *скрыначка*, *бляшанка*, *кардонка*. У залежнасці ад пэўнай маўленчай сітуацыі мы выбіраем адпаведнае слова. Падабенства сінтаксічных канструкцый беларускай і рускай моў часцей за ўсё дае магчымасць перакладаць слова ў слова, не змяняючы структуры сказа і парадку слоў ў ім. Аднак нярэдка, перакладаючы, даводзіцца выкарыстоўваць разнастайныя граматычныя трансфармацыі, г. зн. цалкам ці часткова перабудоўваць сказ, замяняць адну частціну мовы ці член сказа на іншыя. Варта прывучаць студэнтаў заканчваць працу над перакладам літаратурнай апрацоўкай. Такая апрацоўка гатовага перакладу прывучае сур’ёзна ставіцца да кожнага слова, кожнага сказа, да захавання норм літаратурнай мовы ўвогуле.